Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0421U100246

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 05-02-2021

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Хижняк Ірина Миколаївна

2. Khyzhniak Iryna Mykolayivna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 06.01.03

Назва наукової спеціальності: Агроґрунтознавство і агрофізика

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 03-02-2021

Спеціальність за освітою: 8.09010102 "Агрохімія і грунтознавство"

Місце роботи здобувача: Національний науковий центр "Інститут грунтознавства та агрохімії імені О. Н. Соколовського"

Код за ЄДРПОУ: 00497058

Місцезнаходження: вул. Чайковська, буд. 4, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61024, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 64.354.01

Повне найменування юридичної особи: Національний науковий центр "Інститут грунтознавства та агрохімії імені О. Н. Соколовського"

Код за ЄДРПОУ: 00497058

Місцезнаходження: вул. Чайковська, буд. 4, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61024, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний науковий центр "Інститут грунтознавства та агрохімії імені О. Н. Соколовського"

Код за ЄДРПОУ: 00497058

Місцезнаходження: вул. Чайковська, буд. 4, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61024, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 68.05.45

Тема дисертації:

1. Гумусовий стан і трансформація органічних речовин у алювіально-лучних ґрунтах Лівобережного Лісостепу та Північного Степу України (на прикладі Харківської області)

2. Humus state and transformation of the organic matter in alluvial-meadow soils of the Left-bank Forest-Steppe and North Steppe zones of Ukraine (on the example of Kharkov region)

Реферат/анотація:

1. Об’єкт – особливості гумусового стану і трансформації органічних речовин в алювіально-лучних ґрунтах на прикладі Харківської області. Мета – розкрити специфіку трансформації органічних речовин та встановити особливості гумусового стану алювіально-лучних ґрунтів Лівобережного Лісостепу та Північного Степу України (на прикладі Харківської області) для уточнення підходів щодо екологічно безпечного використання заплавних земель, спрямованих на стабілізацію запасів гумусу, нейтралізацію деградаційних процесів та охорону заплавних ґрунтів. Методи – польовий, лабораторно-модельний, лабораторно-аналітичний, математико-статистичний та розрахунково-порівняльний. Теоретичні результати – встановлено особливості формування гумусового комплексу та закономірності трансформації органічних речовин (гумусу) в

алювіально-лучних ґрунтах Лівобережного Лісостепу та Північного Степу України (на прикладі Харківської області) за специфічних умов заплавного ґрунтоутворення, виявлена вуглець-секвеструвальна здатність алювіально-лучних ґрунтів та мінералізаційна здатність гумусу, визначено параметри вмісту та запасів гумусу в цих ґрунтах. Практичні результати – удосконалено наукові підходи до раціонального екологічно безпечного використання заплавних ґрунтів, що спрямовані на оптимізацію їх гумусового стану та збереження заплавного вуглецевого резервуару і які полягають у дотриманні ландшафтно-адаптованої структури землекористування, утриманні заплавних ґрунтів виключно в луко-пасовищному режимі, у пріоритеті на контурно-фітомеліоративне луківництво та впровадженні заходів, що протидіють розвитку деградаційних процесів. Результати досліджень увійшли до бази даних Національної карти запасів ґрунтового вуглецю України (друга редакція) як складової Глобальної цифрової карти органічного вуглецю для шару 0-30 см (Глобального ґрунтового партнерства Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН). Новизна – полягає у встановленні закономірностей формування гумусових запасів та особливостей трансформації органічних речовин, обумовлених специфічним характером заплавного ґрунтоутворення (гумусо-акумулятивний тип, привнесення алохтонного матеріалу, підвищений вміст півтораоксидів та режим зволоження) та вдосконаленні наукових підходів щодо збалансованого землекористування на заплавних ґрунтах, спрямованих на стабілізацію запасів гумусу та нейтралізацію деградаційних процесів. Доведено, що гумусовий стан, порівняно з автоморфними ґрунтами, характеризується відсутністю чіткого профільного розподілу гумусу, вразливістю гумусового комплексу, фульватно-гуматним, гуматним та чисто гуматним типом гумусу з контрастною насиченістю його азотом. Вперше встановлена залежність вуглець-секвеструвальної здатності алювіально-лучних ґрунтів від рівня гумусованості алювіально-делювіальних наносів. Ступінь впровадження – результати досліджень використано у навчальному процесі підготовки магістрів Харківського НАУ ім. В. В. Докучаєва при викладанні дисциплін за ОПП «Агрохімія і ґрунтознавство» та «Експертна оцінка ґрунтів» спеціальності 201 «Агрономія» та проведено виробничу перевірку у польових умовах в СТОВ «Карат» Нововодолазького району Харківської області на площі 10 га. Галузь – сільське господарство.

2. Object – features of the humus state and transformation of the organic matter in alluvial-meadow soils on the example of Kharkov region. Purpose – show the specificity of the organic matter transformation and reveal the features of the humus state in alluvial-meadow soils of the Left-bank Forest-Steppe and North Steppe zones of Ukraine (on the example of Kharkov region) in order to improve ways to ecological and safe use of flood-plain lands, which are directed to the stabilization of humus reserve as well as neutralization of degradation processes and preserving meadow soils. Methods – field, laboratory and model, laboratory and analytical, mathematical statistics, computational and comparative. Theoretical results – features of humus complex formation and patterns of transformation of organic compounds (humus), effected by specific floodplain formation conditions, in alluvial-meadow soils of the Left-bank Forest-Steppe and North Steppe zones of Ukraine (on the example of Kharkov region) were shown. It was also highlighted carbon-sequestration ability of alluvial-meadow soils and mineralization ability of humus and calculated humus content and humus reserve in these soils. Practical results – improve scientific approaches to rational and ecologically safe use of floodplain soils, directed to optimization their humus state and saving carbon reservoir, and which consist in following land adaptive structure of land use, keeping meadow soils entirely as grasslands and pastures, implementing the system of line and phytoameliorative grassland and developing actions for decreasing degradation processes. Results of the research were included into database of the Ukrainian national map of soil Carbon reserve as a part of Global smart map of organic Carbon for 0-30 sm layer (GSP FAO UNO). Novelty – at first time patterns of humus reserve formation and features of organic compounds transformation in alluvial-meadow soils of the Left-Bank Forest-Steppe and North Steppe zones of Ukraine (on the example of Kharkov region) were determined, effected by the specificity of floodplain soil formation (humus-accumulative type, sedimentation of allochthonous material, high level content of sesquioxides and moisture mode) and also scientific approaches to balanced use, directed to the stabilization of humus reserve and neutralization of degradation processes of meadow-soils, were improved. It was proved that humus state of the alluvial-meadow soils, in contrast to automorphic soils, is characterized by lacking profile distribution of

humus, ecological sensitivity of humus complex, fulvic-humate, humate or pure humate type of humus, and contrast percentage of nitrogen. At first time, the relationship between carbon-sequestration ability of alluvial-meadow soils and the level of humification of alluvial-delluvial sediments was described. Degree of application – the results of the research were used in study process of master degree in KhNAU named after V. V. Dokuchaev for «Agronomy» specialty (201) while teaching disciplines of EPP “Agrochemistry and Soil Science” and “Soils scientific assessment” and were implemented on the lands of LLC “Karat”, Novovodolazhskiy district, Kharkov region on the area of 10 ha. The field □ is agriculture.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Трускавецький Роман Степанович
2. Truskavetsky Roman Stepanovych

Кваліфікація: д. с.-г. н., 06.01.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дегтярьов Василь Володимирович

2. Degtyaryov Vasil Volodymyrovych

Кваліфікація: д. с.-г. н., 06.01.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Балаєв Анатолій Джаліловіч

2. Balayev Anatoliy Dzhalilovych

Кваліфікація: д. с.-г. н., 06.01.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Балюк Святослав Антонович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні Балюк Святослав Антонович

Відповідальний за підготовку облікових документів

Реєстратор

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності

Юрченко Т.А.